

Handläggare
Joakim Olsson
Telefon: 0850819207

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2021-05-27

Situationen för hemmasittare i Farsta

Svar på skrivelse från S och V

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på en skrivelse från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet om situationen för hemmasittare i Farsta.

Sammanfattning

I en skrivelse till stadsdelsnämnden ställer Socialdemokraterna och Vänsterpartiet frågor om situationen för elever som inte går i skolan just nu i Farsta.

Förvaltningen redovisar sitt pågående arbetet med hemmasittare genom skolsociala teamet och familjestödsenhetens familjebehandlare. Förvaltningens arbete får gott betyg av de barn och ungdomar som får stöd av teamet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ- och familjeomsorg.

Bakgrund och skrivelsens innehåll

Vid stadsdelsnämndens sammanträde den 4 mars 2021 fick förvaltningen i uppdrag att bereda en skrivelse från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Partierna vill veta hur situationen ser ut just nu för elever som inte går i skolan i Farsta. Frågorna är ställda med tanke på pandemin, hemundervisning och att det finns vitt skilda skäl till att elever inte går i skolan.

S och V frågar om det finns någon kartläggning över hur många elever som inte deltar i undervisning på något sätt i stadsdelsområdet och hur stor den andelen i så fall är. De undrar också om siffrorna utmärker de sig på något sätt jämfört med andra stadsdelsområden och om förvaltningen idag arbetar i någon form med denna grupp och på vilket sätt.

Avslutningsvis vill partierna veta om det finns möjlighet för förvaltningen att stötta hemmasittarna och bryta deras isolering,

exempelvis genom att starta verksamhet där man kan samutnyttja lokaler som förvaltningen redan har.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen har genom familjestödsenheten ett välfungerande arbete med insatser för hemmasittande barn och ungdomar (fortsättningsvis benämnda barn).

Förvaltningen jämför sina uppnådda resultat med resultaten för Skarpnäcks stadsdelsförvaltning då bägge förvaltningarna ingår i samma skolområde. Ytterligare statistik finns inte hos lokala rektorer i förvaltningens skolområde utan måste i så fall särskilt eftersökas från utbildningsförvaltningen.

Det går 4 200 elever i Farstas kommunala grundskolor, exklusive förskoleklasserna, jämfört med 3 654 elever i Skarpnäcks skolor. Andelen elever med mer än 20 procent frånvaro är 19 procent i Farsta och 24 procent i Skarpnäck. Andelen elever med mer än 50 procent frånvaro är 1,8 procent i Farsta och 2,4 procent i Skarpnäck.

Det är svårt att dra några större slutsatser utifrån dessa data efter ett år med pandemin som av naturliga skäl har påverkat elevers frånvaro

Övergripande samverkan

För att säkerställa trygghet för alla barn i Farsta deltar förvaltningens socialtjänst för barn och unga i många olika samverkansforum. Det finns övergripande överenskommelser som Barn i behov av särskilt stöd (BUS), överenskommelse mellan kommuner i Stockholms län och Region Stockholm och samverkansöverenskommelsen mellan skola, socialtjänst, polis och vår fritidsverksamhet (SSPF). Det finns även mer operativa samarbeten, så som Tillsammansdagarna¹, För barnets bästa², Våga anmäla våga vittna, ungdomsmottagningens utåtriktade arbete, fältassistenternas arbete på skolorna och med skolornas elevhälsoteam och samverkan med fritiden, polisen.

Orsaker till problematisk skolfrånvaro

Orsaker till problematisk skolfrånvaro, hemmasittande, kan vara svårigheter hos individen själv, föräldrar och skolan. Forskning

Farsta stadsdelsförvaltning

Storforsplan 36, 11 tr.
Box 113
123 22 Farsta
Växel 08-50818000
Fax
farsta@stockholm.se
stockholm.se

¹ En informationsdag för stadsdelsområdets klasser i årskurs 7 med representanter från ungdomsmottagning, kyrka, fritid och polis.

² Ett projekt med Famnens familjemottagning tillsammans med pilotskolan Fagersjöskolan med fokus på vårdnadshavare och elever i förskoleklass och årskurserna 1-3 med syfte att Famnen presenterar sig på föräldramöten för att stödja och motivera vårdnadshavare att vid behov kontakta Famnen för stöd i sitt föräldraskap

visar att det ofta finns olika orsakssamband hos barnen, bland annat neuropsykiatriska diagnoser, social fobi, depression, mobbning och sexuella övergrep. Även föräldrar har ofta påvisade svårigheter att ta sitt föräldraansvar på grund av liknande diagnoser. Skolan fattar heller inte alltid rätt beslut med anpassning i skolmiljön för att elever ska klara av att återgå till skolan.

Skolsociala teamet

Förvaltningens skolsociala team vid familjestödsenheten arbetar för närvarande med 22 barn med problematisk skolfrånvaro. Teamet består av tre medarbetare, från den 1 maj i år utökat till fyra medarbetare.

Biståndsbedömda uppdrag

Av de 22 barn som det skolsociala teamet arbetar med är 18 uppdrag biståndsbedömda och beslutade av utredningsenheterna barn respektive ungdom, efter en ansökan eller anmälan. Barnen har en frånvaro mellan 50 och 100 procent, ofta närmare 100 procent. Alla dessa barn har även beslut om bistånd i form av behandling tillsammans med sina familjer. Insatsen pågår under 12-24 månader och snittåldern på barnen är 13,5 år.

Arbetsgång biståndsbedömda uppdrag

När ett uppdrag inleds träffar teamet socialsekreterare och/eller representanter från skolan och föräldrarna och går igenom utmaningar, svårigheter och hemmasituationen. Tillsammans med föräldrarna kommer teamet överens om en dag för ett hembesök. Före hembesöket får barnet ett brev eller sms från teamet med bild på behandlarna och information om att de vill hälsa på i hemmet under max 10 minuter.

Det första mötet är avgörande för hur teamet kommer att lyckas med sitt arbete och planeras noggrant utifrån barnets behov.

Medarbetarna stannar alltid i hallen, lämnar över barnets favoritfika (som de fått information om från föräldrarna före besöket) och barnet får hälsa på terapihunden, om man gjort bedömningen att hunden kan gynna barnet. Teamet stannar aldrig längre än 10 minuter. De är glada och positiva till att få träffa barnet och berättar att de har sett fram emot att få träffa hen. Teamet avslutar med att fråga om de får komma igen och hittills har personalen aldrig fått ett nej. En del barn har så pass svårt för nya personer att teamet ibland fått stå kvar utanför och prata med föräldrarna och titta in genom fönstret innan barnen vid senare besök vågat komma ut och säga hej.

Teamet använder sig av de sju pedagogiska frågorna, ett pedagogiskt material som skapar förutsägbarhet och struktur och

Farsta stadsdelsförvaltning

Storforsplan 36, 11 tr.
Box 113
123 22 Farsta
Växel 08-50818000
Fax
farsta@stockholm.se
stockholm.se

minskar ångest och oro hos barnen och gör att de vågar lita på behandlarna och tillsammans göra något åt sin situation. Med lyhördhet och försiktighet närmar sig teamet barnen, föreslår aktiviteter som de vet att de gillar, till exempel att få visa sitt rum eller spela ett spel som de tycker om. När en kontakt och förtroende har etablerats börjar teamet successivt föreslå aktiviteter utanför hemmet som man vet att barnen tycker om.

Under insatsen försöker teamet hela tiden få barnet att utöka sin trygghetszon genom att till exempel baka i förvaltningens lokaler istället för hemma eller vara ute i en park utan föräldrar. Alla aktiviteter är anpassade efter barnets ålder och intressen. Teamet erbjuder även skolan att ge undervisning med en pedagog från skolan i familjestödsenhetens lokaler. Allt sker med syfte att sakta men säkert få barnet till att i någon form komma tillbaka till skolan.

Parallellt med arbetet med barnet arbetar familjebehandlarna och föräldrarna med att kartlägga var svårigheterna finns för att kunna fokusera på det i den fortsatta insatsen. Teamet har också möten med skolan för att förstå situationen där och vad det är som blir svårt i mötet med skolan. Tillsammans diskuterar man fram hur stödet kan samordnas på bästa sätt.

Arbetsgång förebyggande uppdrag

Inom förebyggande, icke biståndsbedömda insatser är fem ungdomar aktuella, med en skolfrånvaro på runt 20 procent. Insatsen pågår i maximalt fyra månader och sedan höstterminen 2020 i ny form. Skolan har motiverat dessa ungdomar och vårdnadshavare att kontakta skolsociala teamet. Insatsen är oftast en del av skolans åtgärdsstrappa vid skolfrånvaro. Berörda elever i årskurs 8 och 9 blir en del av ett pågående projekt som finansieras inom ramen för Europeiska socialfonden, men samma arbetsmodell används för samtliga aktuella elever.

När skolan uppmärksammar problematisk frånvaro hos en elev kallar de till möte med mentor, rektor, elev, vårdnadshavare, kurator och skolsociala teamet. Där tydliggörs skolans ansvar vid ökad frånvaro och skolsociala teamet berättar hur de arbetar. Vårdnadshavare och elev får välja om de vill ta del av denna förebyggande insats i samarbete med skola och socialtjänst eller om de enbart vill ha insatser och stöd av skolan.

Farsta stadsdelsförvaltning

Storforsplan 36, 11 tr.
Box 113
123 22 Farsta
Växel 08-50818000
Fax
farsta@stockholm.se
stockholm.se

Skolsociala teamet samarbetar med skolornas olika resurser, så som elevhälsoteam, pedagoger och rektor, och med övriga funktioner i förvaltningens familjestödsenhet. Teamet kan också erbjuda stöd på

ett mer flexibelt sätt som skolan inte har möjlighet till. Det kan till exempel ske genom hembesök, att följa eleven till skolan och aktiviteter utanför hemmet och skolan. Det som alltid är samma för alla elever är den inledande kartläggande fasen. Den innefattar minst två individuella samtal med elev och vårdnadshavare innan ett övergripande planeringsmöte hålls, där även skolpersonal är med. Utifrån det som kommit fram i kartläggningen görs en plan utifrån elevens och vårdnadshavares unika behov.

Om de behov som kommer fram bedöms kräva större insatser eller pågå under en längre tid, eller om skolfrånvaron ökar, stöttas vårdnadshavare att ansöka om mer stöd av socialtjänsten, samtidigt som relevanta orosanmälningar görs av skola och skolsociala teamet.

Förvaltningens samverkan med alla berörda skolor fungerar bra.

Uppföljning

Under år 2020 hade 29 barn insats av skolsociala teamet. Av dessa definierade 11 sig som flickor och 18 som pojkar. Alla insatser var biståndsbedömda. Under 2019 var det 29 barn som fick insatsen, varav 10 flickor och 19 pojkar. Även alla dessa insatser var biståndsbedömda. Uppföljning har visat på en förbättrad situation för en stor andel av barn och ungdomar efter insats, då 80 procent av ungdomarna i boksluten själva har skattat att deras bekymmer har minskat.

Resultat 2019

Av de barn och ungdomar som har avslutats har 96 procent upplevt att det varit positivt att ha kontakt med skolsociala teamet. 64 procent upplever att situationen i skolan har blivit bättre, 62 procent att hemmasituationen har förbättrats, 72 procent att de mår bättre och kommer ut på fler aktiviteter. Alla uppger att de skulle rekommendera en kompis att ha kontakt med skolsociala teamet.

Resultat 2020

Av förra årets ungdomar har 80 procent själva skattat att deras bekymmer har minskat efter insats.

Analys

Utvärderingarna kan inte sammanställas på ett rättvisande sätt eftersom skolsociala teamet under 2020 förändrade sina uppföljningsmetoder. Resultat har därför hämtats och sammanställts från flera utvärderingsformer och från barn och behandlares skattningar genom muntliga utvärderingar i slutet av insatsen.

Farsta stadsdelsförvaltning

Storforsplan 36, 11 tr.
Box 113
123 22 Farsta
Växel 08-50818000
Fax
farsta@stockholm.se
stockholm.se

Sammantaget uppger barnen att deras bekymmer har minskat med 80 procent efter kontakten med skolsociala teamet.

Samtliga barn och deras familjer som varit aktuella under förra året har velat fortsätta med insatsen. Den kritik som har förekommit är en önskan om mer kontakt än vad teamet har möjlighet att erbjuda. Teamet har fått positiv feedback för ett gott bemötande och kontakt med barn som annars har svårt för nya människor.

Behandlarnas framgång beror i hög grad på att teamet respekterar barnens integritet genom att alltid hålla det de lovat, till exempel genom att aldrig stanna längre än överenskommet eller utsätta barnen för något som de inte är förberedda på. Teamet har kontakter med barnen flera gånger i veckan och i perioder varje dag. En annan framgångsfaktor är att barn som har haft svårt att ta sig ut ur det egna hemmet getts möjlighet att besöka familjestödsenhetens egna lokaler för att baka, pyssla, laga mat och även få undervisning av speciallärare.

Barnen har även uppskattat att skolsociala teamet närvarar i skolan om barnen vill det. Teamet kan då visa på sådant som är viktigt för barnen som lärarna missar, till exempel att få material anpassat, instruktioner både skriftligt och muntligt och uppmuntran när barnen känner att det är för svårt. Teamet erbjuder även aktiviteter under skolloven för att hålla igång eleverna och hjälpa dem att inte hamna i ny isolering och fel dygnsrytm och för att underlätta återkomst till skola efter lov.

Som ett komplement arbetar familjebehandlare från familjeteamet samtidigt med föräldrarna och barnen tillsammans för att hitta hållbara lösningar över tid.

Socialnämndens beviljade medel för skolsociala team i år har möjliggjort en utökning med ytterligare en medarbetare för att möta behoven. Detta och enhetens arbete med att effektivisera arbetssätt har lett till att barn nu får biståndsbedömd insats inom fyra veckor och förebyggande insats med startdatum direkt.

Utöver arbetet med skolsociala team deltar förvaltningen i projektet Samverkan för ökad skolnärvaro, ett tvåårigt projekt som genomförs av Stockholms stad och delfinansieras av Europeiska socialfonden.

Socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen har tillsammans med stadsdelsförvaltningarna tagit fram en vägledning för en

Farsta stadsdelsförvaltning

Storforsplan 36, 11 tr.
Box 113
123 22 Farsta
Växel 08-50818000
Fax
farsta@stockholm.se
stockholm.se

arbetsmodell för skolsociala team som bidrar till en likställighet och ökad måluppfyllelse för arbetet i stadens alla skolsociala team.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Gunilla Ekstrand
Stadsdelsdirektör

Therese Grahn
Avdelningschef

Bilaga
Skrivelsen

Farsta stadsdelsförvaltning

Storforsplan 36, 11 tr.
Box 113
123 22 Farsta
Växel 08-50818000
Fax
farsta@stockholm.se
stockholm.se

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Ekstrand, Stadsdelsdirektör	2021-05-04
Therese Grahn, Avdelningschef	2021-05-04